

Przewodnik dla edukatorów

Equ Alley

An illustration of four diverse people walking across a crosswalk. From left to right: a man in a yellow shirt and red pants, a woman in a purple shirt and yellow pants holding a red phone, a man in a yellow shirt and red pants, and a woman in a purple shirt and yellow pants. They are walking on a white crosswalk with two dashed lines.

TACKLING STREET HARASSMENT & GENDER
STEREOTYPES IN YOUNGSTERS

EquAlley – Przewodnik dla edukatorów – Przemoc uliczna w Europie

Publikacja z 2024r.

Autorzy

Ana Belén Díaz López, Berend Corstens, Caterina Lacerra, Cláudia Viana,
Francisca Prazeres, Gabriela Dobińska, Haizea Gonzalez, Jip Mars,
Justyna Ratkowska-Pasikowska, Marisol Carmelino, Margherita Gilotti,
Shirodj Raghoenath en Wanda Baranowska.

Informacje kontaktowe

EquAlley - www.equalley.aidlearn.eu

AidLearn - www.aidlearn.pt

EURO-NET - www.euro-net.eu

Escuela Profesional Otxarkoaga - www.otxarkoaga.org

Stichting Emancipator - www.emancipator.nl

Uniwersytet Lodzki - www.uni.lodz.pl

Projekt graficzny

Future Nomads - www.futurenomads.nl

Przewodnik dla edukatorów

Niniejsza publikacja powstała przy wsparciu Komisji Europejskiej, jednakże jej treść odzwierciedla wyłącznie poglądy autorów. Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Spis treści

1		04
		04
		05

2		06
		06
		07
		08
		09

3		10
---	-------	----

4		12
		12
		14
		15

5		18
		19
		19
		19
		20
		20
		20

6		22
		23
		24
		25

7		26
---	-------	----

8		26
---	-------	----

1

Wstęp

1.1 Wprowadzenie do projektu EquAlley

W świecie dążącym do postępu i inkluzywności, projekt EquAlley jawi się jako latarnia nadziei i transformacji. Ta inicjatywa ma na celu walkę z wszechobecnymi problemami nierówności płci, toksycznej męskości i nękania ulicznego. Projekt EquAlley pragnie stworzyć społeczeństwo, w którym osoby wszystkich płci uwolnią się od ograniczeń tradycyjnych ról i stereotypów. W konsekwencji, będą mogły one rozwijać się w środowisku wolnym od dyskryminacji i przemocy.

Projekt EquAlley działa na wielu poziomach, realizując dwojaką misję, która wykracza poza granice. Po pierwsze, stara się zapobiegać temu, aby chłopcy stali się sprawcami przemocy, jednocześnie dając im siłę do stania się sojusznikami w walce z molestowaniem seksualnym i toksyczną męskością. Jednocześnie projekt ma na celu wzmocnienie poczucia własnej wartości i sprawczości osób niebędących mężczyznami,¹ zapewniając im narzędzia i odporność niezbędne do walki z nękaniami ulicznymi. Dzięki temu EquAlley nie tylko rozwiązuje te pilne problemy, ale także przekształca same podstawy ról płciowych i norm dla wszystkich osób, wychodząc poza ograniczenia konwencjonalnych oczekiwań.

Poprzez przemysłowanie na nowo kwestii płci, EquAlley stara się zrewolucjonizować świadomość społeczną i postawy wobec molestowania seksualnego, nierówności płci i tożsamości. Projekt dąży do kultywowania wyższego poziomu poczucia własnej wartości, wrażliwości i niezachwianego zaangażowania w odrzucanie i kwestionowanie zachowań przemocowych, dyskryminujących czy opartych na stereotypach.

Co więcej, projekt kładzie duży nacisk na angażowanie i wymianę doświadczeń wśród młodych ludzi, uznając to za skuteczną strategię rozmontowywania stereotypów i dyskryminacji u samych podstaw. Projekt EquAlley stara się również wzmocnić rolę edukatorów poprzez opracowanie i stworzenie inkluzywnego kursu w formie mieszanej metodyki nauczania wraz z jego przewodnikiem. Dzięki tej inicjatywie EquAlley pragnie wyposażać nauczycieli w wiedzę i narzędzia niezbędne do skutecznego nauczania tych kluczowych tematów, zapewniając, że jego transformacyjny wpływ będzie szeroki i dalekosiężny. Kurs EquAlley jest w istocie kompleksowym zasobem zaprojektowanym w celu zmniejszenia nierówności płci i niesprawiedliwości społecznej poprzez redefiniowanie ról płciowych, demontowanie stereotypów i kwestionowanie dyskryminujących zachowań.

1.2 Wprowadzenie do przewodnika

Ten przewodnik ma na celu ograniczenie zjawiska nękania ulicznego poprzez edukację młodych ludzi. Główne tematy poruszane w tym przewodniku to: Przemoc ze względu na płeć, Stereotypy płciowe, Nękanie uliczne, Wzmocnienie poczucia własnej wartości, Bycie sojusznikiem mężczyzn w walce z tym problemem. Dodatkowo, przewodnik zachęca młodych ludzi do wymiany doświadczeń związanych z nękaniami ulicznymi. Część dla edukatorów zawiera ważne informacje na temat: Ról płciowych, norm i stereotypów, Nękania ulicznego jako formy przemocy ze względu na płeć. Oprócz tego znajdziesz w nim: Wskazówki i ćwiczenia aktywizujące, które pomogą Ci w pracy z młodzieżą nad tymi kwestiami.

Przewodnik jest przeznaczony dla nauczycieli pracujących z dziećmi w wieku od 12 do 16 lat i stanowi wsparcie w prowadzeniu kursu.

¹ Rozumiemy przez to wszystkich z wyjątkiem cisplciowych mężczyzn (osób, których tożsamość płciowa odpowiada ich płci przy urodzeniu).

2

Nękanie uliczne

2.1 Czym jest nękanie uliczne?

Nękanie uliczne to szeroki wachlarz niechcianych, upokarzających i niewłaściwych zachowań, których można doświadczyć na ulicy lub w innych miejscach publicznych. Obejmuje to gesty, komentarze, molestowanie, zniewagi werbalne i inne formy nękania. Nękanie uliczne może mieć charakter seksualny, ale nie musi - może obejmować każde zachowanie, które narusza prywatność i komfort osób z nim się spotykających. Nękanie uliczne to przygnębiająca rzeczywistość, z którą codziennie mierzy się wiele osób, głównie kobiety.

Stanowi ono formę przemocy stosowaną głównie wobec kobiet i jest powszechnym środkiem zastraszania i kontroli w społeczeństwach patriarchalnych. Wiek ofiary może wpłynąć na interpretację wypowiedzianych słów, podkreślając wagę rozróżnienia między pojedynczymi incydentami a poważniejszymi przypadkami. Niezależnie od wieku ofiary, osoba, która się zaczepia, wykazuje się niegrzecznym zachowaniem. Co najważniejsze, edukacja odgrywa kluczową rolę w umożliwieniu dzieciom identyfikowania i reagowania na zachowania przemocowe.

2.2 Dlaczego poruszanie tematu nękania ulicznego jest ważne

Pomimo wzmożonej aktywności na rzecz walki z nierównością płci i pokrewnymi problemami, osoby, a zwłaszcza kobiety, nadal doświadczają molestowania seksualnego, stereotypów płciowych, niesprawiedliwości społecznej i przemocy ze względu na płeć. W szczególności niektóre osoby w przestrzeni publicznej stają w obliczu niepokojących zachowań i sytuacji, takich jak gwizdanie na ulicy czy nękanie uliczne. Nękanie uliczne to problem obecny od zarania dziejów, który przez długi czas pozostawał niezauważony.

Nękanie uliczne dzisiaj przypomina sposób postrzegania molestowania seksualnego w miejscu pracy w latach 60. XX wieku. Oba rodzaje nękania mają swoje korzenie w dominacji i kontroli mężczyzn w sferze publicznej. Podczas gdy powszechna jest zgoda co do tego, że współpracownicy w miejscu pracy powinni być traktowani z szacunkiem i równością, molestowanie seksualne w przestrzeni publicznej, podobnie jak nękanie uliczne, często nie jest uznawane za poważny problem.

Od najmłodszych lat zarówno kobiety/dziewczęta, jak i osoby identyfikujące się jako lesbijki, geje, osoby biseksualne, transpłciowe, queer i niebinarne są narażone na nękanie w przestrzeni publicznej. Szczególnie kobiety boją się lub doświadczyły nękania ulicznego, co prowadzi do negatywnych skutków psychologicznych i emocjonalnych, takich jak strach, złość, brak zaufania, depresja, stres, autoobiektywizacja, wstyd, wzmożona kontrola ciała i lęk w miejscach publicznych. Dlatego nękanie uliczne staje się problemem społecznym z konsekwencjami pogłębiającymi nierówności płciowe.

Reagowanie na nękanie uliczne lub seksualne w miejscach publicznych wiąże się z wyzwaniem, które mogą wynikać z ról płciowych, norm społecznych lub stereotypów. Na przykład, nękanie ze strony tej samej płci może dotyczyć mężczyzn odchodzących od stereotypowych norm płciowych dotyczących męskiego zachowania. Z drugiej strony, nękanie kobiet często wynika z toksycznej męskości i nierównowagi sił, gdzie mężczyzna posiada wyższy status i dominuje nad kobietą. Negatywne stereotypy płciowe rozwijane w ciągu życia danej osoby mają znaczący wpływ na częstotliwość występowania nękania. Dlatego edukacja młodych ludzi w zakresie kwestii płci jest kluczowa dla stworzenia bezpieczniejszego i bardziej sprawiedliwego świata dla kobiet i osób LGBTQIA+ (lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych, queer, interseksualnych, asekualnych i innych osób niepasujących do normy heteroseksualnej lub tradycyjnego binarnego podziału płci).

2.3 Obwinianie ofiary

W codziennych rozmowach o nękanii ulicznym często dochodzi do obwiniania ofiary. Oznacza to przerzucanie odpowiedzialności za doświadczoną sytuację, taką jak nękanie, na samą ofiarę. Zamiast skupiać się na sprawcy, ofiary same obwiniane są za krzywdę, której doznały. Na przykład, dziewczyny, które zostały zaczepione, mogą być pytane, dlaczego były w danym miejscu i w co były ubrane. Takie reakcje mogą wydawać się nieszkodliwe, a nawet niezłośliwe, ale dla ofiary mogą być bardzo frustrujące. Wiele osób doświadczających nękania ulicznego bardziej cierpi z powodu późniejszych, niemiłych komentarzy na ten temat niż z samego wydarzenia. Co więcej, wiadomo, że obwinianie ofiary może ją zniechęcić do szukania pomocy lub zgłoszenia zdarzenia. Z obawy przed obwinianiem ofiary są mniej skłonne opowiadać o tym, co się stało.

Dlatego podczas omawiania nękania ulicznego w klasie, ofiary nie powinny być postrzegane jako osoby odpowiedzialne. Programy edukacyjne powinny raczej badać odpowiedzialność sprawców i osób postronnych w przypadkach nękania ulicznego.

2.4 Płeć i przemoc

Mimo iż nękanie uliczne nie posiada jednej, uniwersalnej definicji i przyjmuje wiele form, można je postrzegać jako przejaw przemocy ze względu na płeć. Przemoc ze względu na płeć może występować zarówno w sferze prywatnej, jak i publicznej, a jej ofiarami są przede wszystkim kobiety. Podobnie jak każdy rodzaj przemocy, przemoc ze względu na płeć związana jest z nierównością władzy. Opiera się na poczuciu wyższości i chęci jej narzucania w rodzinie, szkole, pracy, społeczności lokalnej czy społeczeństwie jako całości. Osoby LGBTQIA+ również doświadczają przemocy motywowanej ich rzeczywistą lub postrzeganą orientacją seksualną i/lub tożsamością płciową.

Przemoc ze względu na płeć opiera się na nierównowadze sił i ma na celu upokorzenie oraz sprawienie, by osoba lub grupa osób czuła się gorsza i podporządkowana. Ten rodzaj przemocy jest głęboko zakorzeniony w strukturach społecznych i kulturowych, normach i wartościach społeczeństwa i często bywa utrwalany przez kulturę zaprzeczeń i milczenia. Sprawcą może być każdy: aktualny lub były partner/ka, członek rodziny, kolega/koleżanka z pracy, szkolni koledzy/koleżanki, znajomi, osoba obca lub ludzie działający w imieniu instytucji kulturowych, religijnych, państwowych czy wewnątrzpaństwowych. Mimo że przemoc ze względu na płeć jest zjawiskiem wieloczynnikowym, czyli nie ma jednej przyczyny lub czynnika ją wywołującego, ogólnie przypisuje się ją życiu w kulturze patriarchalnej, a jej sprawcami najczęściej są mężczyźni.

3 Reguły, normy i stereotypy płciowe

Role społeczne, normy i stereotypy płciowe są wszechobecnymi elementami naszego społeczeństwa. Mimo że są ze sobą powiązane, każdy z nich posiada odrębne cechy. Rozróżnienie pomiędzy rolami społecznymi, normami a stereotypami płciowymi jest kluczowe, ponieważ pozwala zrozumieć, w jaki sposób kształtują się i są utrwalane społeczne oczekiwania, zachowania i postrzeganie płci. Ćwiczenie „Pudełko Męskości” (znajdujące się w kursie EquAlley) jest dobrym sposobem na ujawnienie ról, norm i stereotypów płciowych obecnych w społeczeństwie. W tym ćwiczeniu uczestnicy wymieniają wszelkie oczekiwania, zachowania, stereotypy itp., jakie mają wobec mężczyzn i kobiet. Konfrontując ludzi z tymi stereotypowymi wyobrażeniami na temat płci, przypominamy im, w jaki sposób oczekuje się od ludzi dopasowania się do określonej kategorii z jej specyficznymi cechami (i karania ich, gdy tego nie robią). Ponadto ćwiczenie pokazuje, jak niektóre problematyczne zachowania są normalizowane lub oczekiwane od mężczyzn, co przyczynia się do idei mogących usprawiedliwiać dominację płciową i przemoc ze względu na płeć.

Celem tego ćwiczenia jest pokazanie uczestnikom, że nie są ograniczeni binarnym pojęciem płci i związanymi z nią oczekiwanymi zachowaniami. Chodzi o uświadomienie ludziom, że mogą robić, myśleć i czuć tak, jak chcą, niezależnie od płci, a w ten sposób mogą się uwolnić od ról społecznych, norm i stereotypów płciowych. Rozumienie to odgrywa również kluczową rolę w kwestionowaniu i przekształcaniu stereotypów i nierówności płciowych w społeczeństwie. Stereotypowe role społeczne, normy i uprzedzenia płciowe mogą przyczyniać się do legitymizacji nękania ulicznego, dlatego ważne jest ich analiza i dekonstrukcja.

Role płciowe: termin ten odnosi się do wspólnych przekonań lub oczekiwań społeczeństwa wobec danej osoby w oparciu o jej płeć społeczno-kulturową. Role te powstają w wyniku obserwacji typowych zachowań przypisywanych mężczyznom i kobietom, prowadząc do założeń o wrodzonych cechach każdej płci.

Normy płciowe: są to społeczne zasady i oczekiwania definiujące akceptowalne i odpowiednie zachowania dla kobiet i mężczyzn w danej grupie lub społeczeństwie w określonym czasie. Normy te kształtują postawy i zachowania jednostek i są stale potwierdzane poprzez te właśnie zachowania.

Stereotypy płciowe: są to uogólnienia dotyczące cech mężczyzn i kobiet. Stereotypy te są jednocześnie opisowe i normatywne w stosunku do zachowań mężczyzn i kobiet. Opisują, jakie cechy typowo posiadają kobiety i mężczyźni, a jednocześnie nakreślają, jakimi kobietami i mężczyznami powinni być lub jakie zachowania są pożądane. Stereotypy płciowe mogą prowadzić do uprzedzeń płciowych, nieświadomych stronniczych przypisań i apriorycznych wyobrażeń na temat postaw i zachowań mężczyzn i kobiet.

4 Płeć i przemoc uliczna

4.1 Dlaczego mężczyźni muszą być zaangażowani w zapobieganie nękanii ulicznemu

Mężczyźni odgrywają kluczową rolę w kwestii przemocy ze względu na płeć ogólnie, a nękania ulicznego w szczególności. Dlatego ważne jest, aby traktować mężczyzn i ich kontekst w ramach przemocy ze względu na płeć poważnie. Musimy zakwestionować przekonanie, że przemoc ze względu na płeć jest spowodowana przez „kilku złych facetów”. Większość mężczyzn może nie stosować przemocy, ale wszyscy chłopcy i mężczyźni mogą wziąć odpowiedzialność za jej zapobieganie. Muszą wiedzieć, że mogą podjąć praktyczne kroki, aby wywiązać się z tej odpowiedzialności. Mężczyźni i chłopcy również są beneficjentami zapobiegania przemocy. Przemoc ze względu na płeć dokonywana przez mężczyzn jest ściśle powiązana z przemocą mężczyzn wobec innych mężczyzn i wobec siebie samych. Niszczące i przemocowe normy męskości krzywdzą mężczyzn, a poprzez kwestionowanie tych norm, życie chłopców i mężczyzn może się poprawić. Konieczna jest krytyczna ocena zarówno roli mężczyzn jako sprawców, jak i jako osób postronnych.

Niektóre zachowania osób postronnych mogą nieświadomie przyczyniać się do normalizacji pewnych form przemocy ze względu na płeć. Piramida przemocy (patrz ilustracja poniżej) jest pomocna w kontekstualizacji przemocy ze względu na płeć ogólnie, a nękania ulicznego w szczególności. Często sprawcy nękania ulicznego twierdzą, że „to nic nie znaczy” i że nigdy nikogo nie skrzywdzili.

Przemocy ze względu na płeć usprawiedliwia, normalizuje i wzmacnia seksizm, nierówność płciowa i przemoc.

Na dole piramidy znajdują się zachowania zwykle postrzegane jako niewinne lub normalne, takie jak seksistowskie żarty czy obwinianie ofiary. Jednocześnie tego typu zachowania stanowią fundament kultury przemocy wobec kobiet i osób LGBTQIA+. Przemoc przyjmuje różne formy. Mimo iż zazwyczaj kojarzy się nam z jej ekstremalnymi rodzajami, istnieje wiele drobniejszych zachowań, które stanowią podwaliny dla tych ekstremalnych form. Codzienne zachowania, założenia i role przyczyniają się do systemu, który pozwala na przemoc.

Fakt, że mężczyźni są najczęściej sprawcami nękania ulicznego, nie oznacza, że wszyscy nimi są lub chcą być. Ważne jest jednak, aby wzajemnie się rozliczać z takiego zachowania. Poza tym mężczyźni mogą: być pozytywnymi wzorcami** i pokazywać pożądane sposoby zachowania, łamać stereotypy płciowe, inicjować otwarte rozmowy na ten temat. Zaangażowanie mężczyzn i chłopców jako odpowiedzialnych partnerów i sojuszników jest kluczowe w walce z nękaniami ulicznymi. Istnieją silne powiązania między tradycyjną męskością a przemocą ze względu na płeć. Przemoc mężczyzn wobec kobiet, dzieci i innych mężczyzn jest nasilana przez wciąż obecne i silne normy społeczne, które wiążą męskość z władzą, rywalizacją i dominacją, a nie z troską i równością.

W edukacji ukierunkowanej na zmniejszenie przemocy ze względu na płeć, ważne jest poruszanie tematu (toksycznej) męskości. Pamiętajmy jednak, że męskość ma wiele twarzy. Każdy chłopiec i mężczyzna ma inną relację ze swoją tożsamością płciową, a czyjaś uprzywilejowana pozycja w kwestii przemocy nie wynika wyłącznie z płci. Musimy być świadomi tych różnorodnych i wzajemnie się przenikających doświadczeń i tożsamość. Dlatego edukacja dotycząca męskości powinna uwzględniać zarówno dominację, władzę i agresję mężczyzn i chłopców, jak i ich różnice oraz wrażliwe punkty.

4.2 Eksplorowanie męskości

Odkrywanie męskości to indywidualna i zbiorowa podróż, która polega na eksplorowaniu różnych aspektów bycia mężczyzną. Męskość nie jest koncepcją uniwersalną, lecz raczej zróżnicowanym i ewoluującym pojęciem, kształtowanym przez kulturę, wychowanie, osobiste doświadczenia i oczekiwania społeczne.

Aby promować autentyczną męskość i zwalczać seksizm, zarówno jednostki, jak i społeczeństwo muszą podjąć proaktywne kroki: (1) Edukacja i świadomość: Konieczne jest podnoszenie świadomości na temat szkodliwych skutków seksizmu i znaczenia akceptacji różnorodnych sposobów wyrażania męskości. Edukacja może pomóc w kwestionowaniu stereotypów i rozwijaniu empatii. (2) Równość płci: Promowanie równości płci wiąże się z demontowaniem systemowej dyskryminacji i walką z normami społecznymi, które utrwalają seksizm. Obejmuje to opowiadanie się za równymi szansami w edukacji, miejscu pracy i życiu publicznym. (3) Wspierające społeczności: Stworzenie bezpiecznych i wspierających społeczności, w których osoby mogą odkrywać swoje autentyczne ja i dzielić się swoimi doświadczeniami, jest kluczowe. Te społeczności mogą pomóc w przełamywaniu stereotypów płciowych i zachęcaniu do otwartej dyskusji. (4) Świadomość zdrowia psychicznego: W walce z seksizmem i budowaniu autentycznej męskości kluczowe jest uznanie znaczenia zdrowia psychicznego i dobrego samopoczucia emocjonalnego. Ważne jest zachęcanie mężczyzn do szukania pomocy i wsparcia w razie potrzeby. (5) Pozytywne wzorce: Promowanie pozytywnych męskich wzorców, którzy kwestionują tradycyjne stereotypy i opowiadają się za autentycznością, może mieć znaczący wpływ na przyszłe pokolenia.

Odkrywanie męskości to złożona i indywidualna droga, która wymaga akceptacji dla różnorodnych sposobów bycia mężczyzną. Jednakże na tej drodze często pojawia się przeszkoda w postaci seksizmu, który utrwała krzywdzące stereotypy i dyskryminację ze względu na płeć.

4.3 Wzmocnienie poczucia własnej wartości i sposoby radzenia sobie z nękaniami ulicznym

Chociaż molestowanie uliczne może spotkać każdego – niezależnie od płci, wieku lub jakiegokolwiek innego aspektu twojej tożsamości – często jest kierowane do osób ze względu na ich rzeczywisty lub postrzegany wyraz płciowy, orientację seksualną, rasę, pochodzenie etniczne, religię lub niepełnosprawność. Żaden rodzaj nękania nie jest akceptowalny; i nigdy nie jest to komplement. Każdy zasługuje na traktowanie z godnością i szacunkiem oraz na poczucie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych.

Dziewczęta postrzegają nękanie jako coś obraźliwego, podczas gdy chłopcy, chociaż zgadzają się, że jest to obraźliwe, czasami mają tendencję do uznawania, że zachowanie może być niezamierzone i dlatego usprawiedliwiają je. Niektórzy ludzie uważają, że gwizdy i komentarze są komplementem, ponieważ często potrzebują potwierdzenia swojego wyglądu lub wyglądu fizycznego, gdy pragną aprobaty od innych, aby podnieść swoją samoocenę. Jednakże, molestowanie uliczne ma negatywne skutki zarówno dla tych, którzy je doświadczają, jak i dla społeczności jako całości. Bycie nękanym w przestrzeni publicznej może sprawić, że martwisz się o swoje bezpieczeństwo fizyczne i tworzy środowisko strachu i zastraszania.

Niemniej jednak, wraz z postępem praw kobiet i równości, kobiety coraz bardziej uświadamiają sobie szkodliwe skutki molestowania ulicznego. Perspektywa mężczyzn na gwizdy i komentarze również się zmienia. Zarówno mężczyźni, jak i kobiety są dotknięte gwizdami i komentarzami, dlatego konieczne jest wzmocnienie ich od wewnątrz.

Poziomy wzmocnienia pozycji kobiet

Poziom indywidualny

Obraz siebie
Pewność siebie
Poczucie własnej wartości
Szacunek do siebie

Poziom zbiorowy

Weź pod uwagę losy kobiet
i ustal swój własny program
(pomysł) na zmianę statusu
kobiet w społeczeństwie

Wzmocnienie kobiet oznacza dawanie im wolności lub mocy do życia w sposób, jaki chcą. Pozwala im to zidentyfikować swoje umiejętności, wiedzę i zdolności do podejmowania własnych decyzji. Jest to dynamiczny i proces wzrostu dla kobiet, który obejmuje świadomość, osiągnięcie i urzeczywistnienie umiejętności. Dla społeczno-gospodarczego rozwoju każdej społeczności wzmocnienie kobiet jest niezbędne. Ważne jest, aby kobiety identyfikowały się z poczuciem pewności siebie i szacunku. Głównym aspektem wzmocnienia jest nadanie im poczucia wewnętrznej siły - kontroli nad swoim życiem. Wzmocnienie kobiet można mierzyć na dwóch poziomach: indywidualnym i zbiorowym.

Rozwój umiejętności jest kluczem do sukcesu, który poprawia produktywność, zdolność do zatrudnienia i możliwości zarobkowe. Jest to most między pracą a siłą roboczą. Obecnie jest uważany za ważne i niezbędne narzędzie do wzmocnienia kobiet. Wymaga to dużego wysiłku, aby stworzyć wykwalifikowaną siłę roboczą dla tworzenia dobrobytu gospodarczego. Celem rozwoju umiejętności w przypadku kobiet nie jest tylko przygotowanie ich do pracy; ale również zwiększenie ich wydajności poprzez poprawę jakości pracy, którą wykonują. Patrząc na znaczenie roli, jaką kobiety odgrywają w rozwoju narodu; można odczuć, że w tej kwestii przed nami jeszcze długa droga.

5 Wskazówki i wytyczne dotyczące pracy z grupami

Ten przewodnik dostarcza nauczycielom zasobów do kwestionowania dominujących w naszych społeczeństwach stereotypów i norm płciowych, które często są internalizowane i przeżywane przez młodych ludzi. Celem dla nauczycieli jest wzmocnienie młodych ludzi w kwestionowaniu i dekonstrukcji takich pojęć oraz wspieranie krytycznego myślenia, kreatywności, motywacji do nauki, zadawania pytań i patrzenia na rzeczy z wielu perspektyw. W tej części znajdziesz praktyczne wskazówki dotyczące rozwoju osobistego i społecznego, które mogą pomóc Ci w doskonaleniu kompetencji jako nauczyciela.

5.1 Potrzeby i aspiracje młodych ludzi

Jedną z twoich kluczowych ról jako edukatora jest odpowiadanie na potrzeby i aspiracje młodych ludzi. Oznacza to, że starasz się budować z grupą pozytywne, oparte na empatii, relacje pełne ciekawości i bez oceniania. Pomoże Ci to lepiej zrozumieć ich rzeczywistość i problemy, z którymi się mierzą.

5.2 Proces grupowy

Jako edukator ułatwiasz proces grupowy. Twoja rola polega na stworzeniu tego procesu, modyfikowaniu go w razie potrzeby, utrzymywaniu go na właściwym torze, a co najważniejsze, motywowaniu uczestników do aktywnego udziału. Twoim zadaniem jest ułatwianie dyskusji, a nie wpływanie na treść wypowiedzi grupy. Obserwujesz również, jak grupa pracuje, reaguje i funkcjonuje, i jesteś gotowy pomóc w przypadku pojawienia się problemów.

5.3 Tworzenie bezpiecznej przestrzeni

Stworzenie bezpiecznej przestrzeni w środowisku edukacyjnym jest kluczowe, aby uczestnicy aktywnie dzielili się swoimi opiniami, potrzebami i doświadczeniami. Dotyczy to szczególnie zajęć na temat molestowania ulicznego, gdzie zarówno swobodna wypowiedź, jak i milczenie uczestników powinny być traktowane z szacunkiem. Należy jednak pamiętać, że stworzenie w 100% bezpiecznej przestrzeni dla wszystkich jest niemal niemożliwe. Dlatego naszym celem jest ciągłe doskonalenie i tworzenie coraz bezpieczniejszego środowiska.

Bezpieczne środowisko edukacyjne pozwala na wyrażanie się osobom, które zwykle boją się dzielić swoimi przemyśleniami, ponieważ obawiają się, że są w błędzie lub należą do mniejszości. Wypracowanie wspólnie z grupą zasad sprzyja budowaniu bezpiecznej przestrzeni. Ponadto, zadawanie pytań takich jak „Czy ktoś ma odmienne zdanie?” lub „Co myślą inni?” może pomóc uczestnikom w wyrażeniu siebie.

5.4 Kontekst edukacji wokół płci

Jako edukator podczas zajęć będziesz pracować z grupami mieszanymi. W niektórych ćwiczeniach możesz podzielić grupę na dwie części – dziewczęta i chłopcy. Może się zdarzyć, że niektóre osoby nie będą identyfikować się z żadną z tych grup i odmówią wyboru. W takich przypadkach rozważ podzielenie grupy na podstawie ich socjalizacji (jako dziewczynka lub chłopiec) i wyjaśnij, że w tych grupach mogą rozmawiać o swoich doświadczeniach związanych z wychowaniem w danej płci społecznej. W ten sposób osoby transpłciowe i niebinarne nadal będą czuły się częścią grupy i będą mogły rozmawiać o ważnych kwestiach, nie będąc zmuszone do identyfikacji z konkretną płcią. W takich sytuacjach warto podkreślić, że sposób socjalizacji ma duży wpływ na doświadczenia związane z molestowaniem ulicznym, dlatego jest to istotny element zajęć.

5.5 Podsumowanie i zakończenie

Pod koniec sesji ważne jest podsumowanie tego, co grupa zrobiła, czym się dzieliła, o czym rozmawiała i jakie wnioski wyciągnęła, biorąc pod uwagę cel warsztatu. Postaraj się zakończyć sesję, używając słów i myśli wyrażonych przez uczestników – pomoże Ci w tym aktywne słuchanie, a zwłaszcza umiejętności parafrazowania i podsumowywania.

5.6 Ewaluacja

Ewaluacja jest kluczowym elementem doskonalenia Twoich umiejętności, metod i metodologii pracy. Wartościowe jest zarówno samodzielne przemyślenie, jak i rozmowa z innymi na temat przebiegu sesji. Zastanów się, co się wydarzyło, co można było zrobić inaczej i co Ci się podobało. Refleksja pomoże Ci uniknąć błędów w przyszłości, udoskonalić Twoją praktykę, uzyskać jasny obraz dalszych kroków, zwiększyć Twoją efektywność, zdobyć nowe pomysły i ostatecznie stać się lepszym edukatorem.

Ćwiczenia

Krótkie ćwiczenia, które mogą:

- Rozluźnić atmosferę w klasie i zachęcić do uczestnictwa.
- Zmniejszyć napięcie w grupie i stworzyć przestrzeń do nauki i budowania więzi.
- Zapobiegać zmęczeniu podczas warsztatów czy długich dyskusji.

Tematy związane z płcią, męskością i molestowaniem ulicznym mogą być intensywne i stresujące. Ćwiczenia pozwalają na “mentalną przerwę”, dzięki czemu uczestnicy mogą później lepiej się skupić.

ZIP ZAP BOING

Zip, Zap, Boing to prosta gra na rozgrzewkę, najlepiej sprawdza się, gdy wszyscy uczestnicy stoją w kręgu. Potrzeba minimum 5 osób, a optymalnie do 16. W przypadku dużej grupy można grać w kilku mniejszych kręgach. Ponieważ wszyscy gracze muszą być cały czas skoncentrowani i obserwować innych, naturalnie powstaje współpraca.

Instrukcja:

1. Uczestnicy stają w kręgu, mniej więcej w odległości dwóch metrów od siebie.
2. Grę rozpoczyna dowolna osoba.
3. Gra przechodzi z rąk do rąk za pomocą gestów i słów “zip”, “zap” i “boing”:
 - **Zip:** Gracz zaciska dłonie z kciukami do góry i wskazującymi skierowanymi do dowolnej osoby stojącej obok niego w kręgu, mówiąc “zip”. Gra przechodzi do tej osoby.
 - **Zap:** Gracz zaciska dłonie jak w Zip, ale wskazując na każdą inną osobę stojącą w kręgu, z wyjątkiem tych bezpośrednio obok niego, mówiąc “zap”. Gra przechodzi do tej osoby.
 - **Boing:** Gracz robi krzyż z ramion i mówi “boing”. Gra wraca do poprzedniego gracza.
4. Uczestnicy, którzy popełnią błąd (np. pomyłą gest lub kolejność), odpadają z gry.
5. Gra kończy się, gdy zostaną tylko dwie osoby.

Dwie prawdy, jedno kłamstwo

To ćwiczenie polega na tym, że uczestnicy starają się odgadnąć, co jest prawdą, a co fałszem na temat innej osoby. Jednocześnie ćwiczą nieopieranie się na własnych uprzedzeniach. Zabawa ta może być wykorzystana do stworzenia bezpiecznej przestrzeni przed lub po zajęciach dotyczących płci, uprzedzeń i stereotypów.

Każdy uczestnik sam decyduje, jakie prawdy i kłamstwa ujawni. Ważne jest, aby informacje te pozostały w sali i nie były rozgłaszane poza nią. Potrzebna jest jedynie przestrzeń do chodzenia, karteczki samoprzylepne lub kartki papieru dla każdego oraz długopisy. Czas trwania: około 10 minut.

Instrukcja:

1. Każdy uczestnik zapisuje na karteczce trzy stwierdzenia o sobie: **dwie prawdziwe i jedno fałszywe**.
2. Uczestnicy przyklejają karteczki sobie na czoło lub trzymają je przed sobą.
3. Następnie wszyscy chodzą po sali i rozmawiają ze sobą, starając się odgadnąć, które z zapisanych stwierdzeń na czyjejś karteczce jest kłamstwem.
4. Po kilku minutach rozmów wszyscy mogą usiąść w kręgu i po kolei zgadywać, co jest prawdą, a co fałszem u danej osoby (zaczynając np. od osoby siedzącej po prawej stronie).
5. Osoba, o której mowa, odpowiada „tak” lub „nie”; na każde pytanie, nie zdradzając od razu, które stwierdzenie jest kłamstwem.
6. Po kilku pytaniach i zgadywaniu reszta grupy decyduje, które ze stwierdzeń jest ich zdaniem fałszywe.
7. Wtedy osoba, o którą chodzi, ujawnia prawdę i wszyscy mogą się dowiedzieć ciekawych rzeczy o sobie nawzajem.

Ta zabawa pomaga:

- Poznać się nawzajem lepiej.
- Ćwiczyć uważne słuchanie.
- Zastanowić się nad własnymi uprzedzeniami.
- Stworzyć bezpieczną i otwartą atmosferę.

Praca w zespołach

Ćwiczenie Praca w zespołach to krótka zabawa, w której uczestnicy, korzystając z wyobraźni, muszą ze sobą współpracować i wczuć się w odczucia innych. Łączy ona ze sobą tematykę sportu i emocji. Może być wykorzystana jako rozgrzewka, przerywnik lub wprowadzenie do warsztatu o płci w sporcie. Ze względu na swobodę ruchu, potrzebna jest wystarczająca przestrzeń.

Instrukcja:

1. **Przygotowanie:** Uczestnicy stają w kręgu i w zależności od ich liczby otrzymują numery od 1 do... (liczba uczestników).
2. **Wprowadzenie:** Prowadzący wyjaśnia: Wyobraźcie sobie, że jesteście drużyną sportową, która właśnie wygrała ważny mecz. Numery, które teraz wywołam, podejść do środka kręgu i razem będą świętować zwycięstwo!
3. **Wspólne świętowanie:** Prowadzący kolejno wywołuje różne numery, których przedstawiciele wchodzi do środka kręgu i przez około 30 sekund wspólnie oddają się radości zwycięstwa. Ważne jest, aby każdy numer miał przynajmniej raz okazję do świętowania.
4. **Refleksja:** Następnie możecie przejść do krótkiej rozmowy. Możliwe pytania:
 - Jak się czuliście podczas tego ćwiczenia?
 - Jak wyglądało wasze świętowanie? Czy wszyscy świętowali w ten sam sposób?
 - W jaki sposób wyrażamy nasze emocje? Czy istnieje różnica między emocjami okazywanymi publicznie, a tymi przeżywanymi w prywatności?

Ta zabawa pomaga:

- Wspólnie się bawić i współpracować.
- Wczuć się w odczucia innych.
- Zastanowić się nad wyrażaniem emocji.

7

Wnioski

Nękanie uliczne to wciąż powszechny problem, dotyczący ludzi bez względu na płeć. Jednak to kobiety stanowią grupę najbardziej narażoną. Niniejszy przewodnik projektu EquAlley oferuje teoretyczne podstawy dotyczące nękania ulicznego, omawia jego źródła, toksyczną męskość oraz sposoby przekształcania mężczyzn w sojuszników w walce z tym zjawiskiem. Ponadto, projekt EquAlley ma na celu rozwiązanie problemów związanych z normami płciowymi i zachęca do kwestionowania stereotypów i przemyslenia kwestii płci.

Mając na celu zmianę ról płciowych i ograniczenie nękania ulicznego, projekt EquAlley oferuje wiedzę i praktyczne działania. Te działania to nie tylko teoretyczne koncepcje, ale konkretne kroki, które dają moc jednostkom do aktywnego kwestionowania stereotypów i budowania świata wolnego od nękania i ograniczeń ze względu na płeć.

Razem kontynuujmy walkę z przestarzałymi normami, wspierajmy równość i budujmy społeczność, w której wszyscy mogą się rozwijać. Dziękujemy za dołączenie do nas w tej ważnej misji. Używajcie swojego głosu, działań i nowo zdobytej wiedzy z kursu EquAlley, aby stworzyć bardziej inkluzywną przyszłość dla wszystkich.

8 Aktywności w kontakcie bezpośrednim

Ta część służy jako przewodnik dla edukatorów, którzy chcą wykorzystać działania opisane w kursie Equalley (www.emancipator.nl/equalley). Poniżej znajdują się różne tematy wraz z nazwami odpowiadających im aktywności oraz informacją, na której stronie kursu Equalley można je znaleźć.

Czym jest molestowanie uliczne?

- Stwórzmy historię (str. 53)
- Odpowiednie zachowania (str. 55)

Role płciowe, normy i stereotypy

- Konkurs słów (str. 33)
- Pudełko dla mężczyzn (str. 35)
- Quiz reklamowy (str. 37)
- Kontinuum opinii (str. 39)
- Stereotypy płciowe (str. 59)
- Chłopcy czy dziewczyny (str. 62)
- Myślę, że tak (str. 63)
- Malarze (str. 66)
- Debata (str. 65)
- Utopia (str. 67)
- Czy wiesz, że...? (str. 68)

Tożsamość

- Zgadzam się/Nie zgadzam się (str. 29)
- Galeria Spektrum Płci (str. 31)
- Spacer po przywilejach (str. 45)
- Kim jestem? (str. 61)

Własne doświadczenia z zastraszaniem na ulicy, molestowaniem seksualnym i przemocą seksualną

- Granice (str. 41)
- Oś czasu (str. 43)
- Dekalog (str. 49)

Odkrywanie męskości i seksizmu

- Czuję się dobrze, kiedy... (str. 47)
- Odkrywanie pozytywnej męskości (str. 51)
- Współczesne stereotypy płciowe (str. 57)

Przemoc ze względu na płeć

- Refleksja nad płcią (str. 108)
- Pojęcia (str. 109)
- Mapa w parach (str. 111)

Samodzielność i sposoby radzenia sobie z molestowaniem ulicznym

- Empatia i zrozumienie (str. 128)
- Świadomość i wzmocnienie (str. 129)
- Perspektywy na molestowanie uliczne (str. 130)

Więcej informacji na temat projektu i:

www.equalley.aidlearn.eu/nl

www.instagram.com/equalleyproject

www.facebook.com/equalleyproject

www.twitter.com/equalleyproject

